

Nyord

Alle illustrationer kan forstørres

Skemanummer:	2
Betegnelse:	Nyord
Kategori:	Dominerende træk
Registreringsdato:	Oktober 2004
Registrator:	Erica Heyckendorff, Berings Tegnestue

Kort over bebygget struktur

Input: terrænformer - rumdefinerende elementer - homogene forløb - grænser - fixpunkter - kig

Topografisk undersøgelse

Input: topografiske forhold - udnyttede landskabstræk - byprofil/silhuet - grænse mellem byrum og land - grænse til vand

Vejen går øst-vest henover øen og deler den i to halvdele. På den anden led er øen delt af de topografiske forhold: den lave strandeng i øst og morænebakken i vest, hvor byen ligger, hægtet på en sidevej til hovedvejen. Denne morænebakke opleves som en "ø" på øen.

Mødet mellem land og vand opleves meget forskelligt alt efter, om man er på den høje del eller den lave: i øst opleves en glidende overgang fra strandeng/vådområde til egentlig vandflade. Mens mødet med vandet i nordvest og vest er mere dramatisk med opdyrkede marker beliggende næsten helt ud til kystskrænten, ned mod vandet.

Historisk analyse

Input: Historisk byplan - matrikelstruktur - byudviklingsområder - funktionelt bymønster - gadestruktur - byrumsenheder

Der er stor forskellighed i matrikelstrukturen på øens to halvdele: i strandengene i øst er matriklerne smalle, lange kileformer med udgangspunkt i morænebakkens østvendte skrænt. Indenfor selve øen sker endnu en underopdeling i lidt kortere kileformer på Krageholm, Pommelsholm, Ebbenæsholm og Bredeholm. Lambærnakke Flod har sit eget mønster af ganske smalle matrikelstykker.

På morænebakken ses et mønster i den nordlige del af regulære blokke, omtrent vinkelret ud fra hovedvejen, mens sydsiden har stjerneudskiftede matrikler, der ligger som stråler

ud fra landsbyens midte med ringgadeforløbet, Nordgade, Søndergade, Østergade.

Kun en gård er flyttet ud fra landsbyen i forbindelse med udskiftningen. Kirkegården er ligeledes lagt udenfor byen: på den svært opdyrkelige jord, ved skrænten ned til den lave strandeng. Den fine kirkegårdsplacering fanger her blikket.

Arkitektonisk iagttagelse/skitsering, samt vurdering

Input: målforhold - rumlige relationer - åbninger - stigninger - grænser - retninger - bygningslementer - belægninger Samspil mellem topografi og byrum - fixpunkter - homogene forløb - rumligt artikulerede brud og forskelle - reminiscenser af historiske strukturer og bygninger - sammenstød mellem historiske lag - anbefalinger

I de lave strandenge først på øen danner fugletårnet et vertikalt holdepunkt for øjet - omgivet af træer. Grænsen mellem den høje del af øen og den lave strandeng opleves ganske markant, idet vejen går gennem skrænten og op på det høje - dette skar fremhæver terrænstigningen *(se foto)*.

Øen er to oplevelser: den høje, opdyrkede del og den lave, ekstensivt udnyttede del.

Nærmest på skrænten af den høje del af øen ligger den eneste udflyttede gård og kirkegården *(længst til højre på billedet)*.

Også her lokaliseres stederne i de åbne vidder ved at have træer omkring.

Set på lang afstand er det således øer af træer og beplantning, der vidner om bebyggelses tilstedeværelse. Vejen tegnes af en spinkel træække omtrent midtvejs på øen høje del, morænebakken.

Med udgangspunkt i broen ligger vejen som en streng henover øen, hvor ud fra matrikelskellene stråler. På den høje del viser skellene sig tredimensionelt i landskabet i kraft af levende hegn og træer.

Vejforbindelsen fra landsbyen tilbage mod Møn foretager en sagte omdannelse fra egentlig vej, til vej på dige, til bro henover vand, med de to rødstenshuse, det ene Vennekehus, som "modtagelses-komite" på hver side af brovejen. Oplevet den anden vej fra er entreen til øen til gengæld helt klart markeret: et stop for et trafiklys, før man slippes ind.

Kontrastriddommen er kendetegnende for øen: den store, lave flade i modsætning til det høje, opdyrkede land. Den lange tur ligeud, henover øen, får modspil af vejen, kantet af fyrretræer *(se foto)*, vinkelret på, ned til byen. Her danner lodshuset et fixpunkt i landskabet - som stod det på horisonten *(se foto nedenfor)*.

Fra sydsiden af øen ses Steges kirketårn, Sukkerfabrikkens siloer og Mønbroen. Fra nordsiden ses Jungshoved kirke, og det gamle tilhørsforhold - dengang vand forbandt i højere grad

end det adskilte - til Jungshoved forstås, før broen til Møn.

[Til sidetop](#)

[Udskriv denne side](#)

[Til oversigt](#)